مجموعه ی تاریخی، فرهنگی

قلعه چالشتر

Cultural Historical Complex Chaleshtar Castle

چهارمحال و بختیاری
بهشت بوم گردی

www.miraschb.ir

آدرس: چالشتر، خیابان باستان | شماره تماس: ۳۳۳۳۲۲۶۹ - ۳۳۳۳۳۹۳۸ ـ ۰۳۸
ساعات بازدید موزه: ۶ ماهه اول: ۹ صبح الی ۱۹ عصر | ۶ ماهه دوم: ۸ صبح الی ۱۷ عصر

نوروز ۹۶، خدمات متفاوت

چالشتر یکی از شهرهای کهن و تاریخی استان چهارمحال و بختیاری به فاصله ی ۶ کیلومتری غرب شهر کرد(مرکز استان) واقع است. این محل از مراکز بافت قالی و صنایع فلزی از جمله قفل سازی بوده که این دو صنعت و هنر شهره ی جهانی دارند. آثار و ابنیه ی تاریخی بجای مانده در این شهر عبارتند: بقایای برج وبارو، خانه ی آزاده، مسجد جامع وقلعه خانی.

قلعه ی خانی

مجموعه قلعه شامل: اندرونی، حمام، اعیانی خانی، سردر و باربند توسط خدارحم خان و براساس کتیبه سرستون ایوان به سال ۱۳۲۳ (هجری قمری) ساخته شده است.

سردر قلعه

ورودی اصلی دارای هشت ستون سنگی منقوش، ازاره های حجاری شده، نگهبانان سنگی طرفین در ورودی و فرشتگان بالدار بالای در می باشد. تنوع و زیبائی نقوش حجاری سردر و مجموعه قلعه، خیره کننده و متنوع است. درخت انگور با خوشه های برجسته بصورت پیچان که از ابتدای دوجفت ستون تا انتهای آنها ادامه دارد، نقوش هندسی لوزی در سطوح دوجفت ستون دیگر، صحنه های شکار، سوار کاری، شیر و خورشید حجاری ها با مضامین تاریخی و فرهنگی از جمله شکار گری بهرام گور پادشاه ساسانی و بالابردن گوساله ای از پله های قصر در پشت گردن زنی افسانه ای از جمله نقوش حجاری شده بر سنگ های ازاره و هشتی ورودی سردر قلعه چالشتر است.

اعیانی خانی

حیاط بزرگ مرکزی با حوض سنگی بیضوی در میان آن، سه ایوان ستوندار سنگی و اعیانی دو طبقه ضلع شمالی تشکیل دهنده این بخش از مجموعه ی قلعه است که با عبور از دالان کوتاه متصل به هشتی سر دربه آن وارد آن می شوند. این قسمت از قلعه که محل بارعام خان و اطراق مراجعه کنندگان از روستاها و آبادی های تحت مالکیت ایشان بوده دارای تزئینات گچ بری، نقاشی و هنر چوب کاری است که تا اوایل دهه ی هفتاد شمسی کاملا تخریب و از ۱۳۷۸ تا ۱۳۹۲ عملیات بازسازی و احیاء آن انجام گردید. ازاره های سنگی منقوش در بدنه ی ایوان های شرقی، غربی و جنوبی، ستونهای سنگی با قلمی ساده و سرستون های منقوش بصورت قرینه ی مقابل و طرفین و از همه مهمتر ازاره های سنگی کار شده در بدنه ی زیر زمین شمالی از ویژگی ها و زیبائی های این بخش از مجموعه محسوب می گردند. دقت در ریزه کاری ها و پیچیدگی های نقوش گیاهی و حیوانی با رعایت قرینه ی هنری و برجسته کاری بخصوص گل و گلدان های برجسته در حجاری های ضلع شمالی حیرت انگیز و اعجاب آور است.

اندرونی

اندرونی علاوه بر راه مجزا به معبر عمومی، از طریق دالانی به اعیانی خانی ارتباط دارد محل سکونت و زندگی خانواده و محارم خان بوده است. اندرونی دارای حیاط مرکزی و حوض بیضوی سنگی منقوش و اعیانی دوطبقه در ضلع شمالی می باشد. ازاره های سنگی بدنه ی بیرونی طبقه ی پائین با اندک تفاوتی در محتوا و کیفیت کار شبیه ضلع شمالی حیاط اعیانی خانی است. آنچه به این بخش از ساختمان اهمیت داده طبقه ی فوقانی آن است

طبقه ی فوقانی دارای ایوان ستون دار سنگی با قوس های هلالی باز آجری، آجروکاشی معرق کار شده در پیشانی و پشت بغل ها، سرستون های منقوش و کتیبه ی قرآنی آیة الکرسی با تاریخ ۱۳۲۳ ه.ق بر سطح خشت سرستون هاست.

نقاشی و سایر تزئینات

تمامی سطوح ایوان طبقه ی فوقانی اندرونی با نقوش معروف به شیر و شکر تزئین گردیده است. بطوریکه بر روی زمینه ی گچی سفید بصورت سایه روشن نقوش گیاهی، چدنی، قاب و گل و بوته، گل و گلدان و گل و مرغ ایجاد شده است.

سقف ایوان با قاب و تخته با رنگ‌های آبی، سبز و طلائی تزئین گردیده است. طبقه ی فوقانی دارای اتاق های نقاشی است. اتاق مرکزی پنج دری در وسط قرار دارد، دو اتاق کوچک در طرفین و اتاق‌های بزرگ در ابتدا و انتها. بدنه ی اتاق مرکزی پنج دری و اتاق های طرفین آن با نقوش مختلف و سبک های متفاوت کاملا تزئین گردیده‌اند.

اتاق‌های نقاشی

تنوع رنگ و نقش، همخوانی رنگ های بکار رفته و نقوش ایجاد شده، آمیختگی و ارتباط مضامین نقوش و گستردگی آنها که شامل نقوش لندنی، سبک ایرانی، کتیبه های قرآنی، نقوش گل و گلدان، گل و مرغ، صحنه های افسانه ای و شاعرانه از جمله: لیلی و مجنون، خسرو و شیرین، درویش عاشق، شاهزاده و دختر و مناظر طبیعی، ساختمان ها و نمای معماری پل و کلیسا و مردم کوچه و بازار از دیگر ویژگی های گسترده این نقاشی هاست.

سقف اتاق های طبقه ی فوقانی با قاب و تخته از چوب گردو با نقوش هندسی و طبلی با گل میخ های برنجی تزئین گردیده اند. هم چنین آیات قرآنی در گوشه ی قاب و تخته های سقف اتاق مرکزی شبکه کاری شده اند.

حمام قلعه

قلعه دارای حمام خصوصی بوده که دارای راهرو ارتباطی به هر دو حیاط مرکزی است.

حمام با زیر بنای ۲۰۲ متر با آجر و سقف طاق و گنبدی ساخته شده است.

این حمام مانند حمام های عمومی دارای: ورودی، رخت کن (سربینه)، میان در، گرمخانه، نمازخانه، خزینه آب سرد و گرم و قسمت های نظافت و بهداشت است.

سربینه با چهار ستون سنگی، سکوهای رخت کن، جا کفشی های سنگی و حوض چند ضلعی از سنگ مرمر سفید و فواره سنگی از زیبائی خاصی برخوردار است.

گرمخانه ی حمام با کف سنگ فرش دارای دو خزینه ی آب گرم وسرد است که در عمق پائین تر از کف گرمخانه قرار دارند.

در ضلع شرقی گرمخانه، نمازخانه و در ضلع شمالی آن فضائی برای بهداشت و نظافت قرار دارد.

تمامی بدنه ی رخت کن و گرمخانه به ارتفاع یک متر با کاشی های فیروزه ای و سفید شیری و حاشیه کاشی با نقوش اسلیمی هفت رنگ مزین شده است.

موزه ها

به منظور استفاده از فضاهای معماری قلعه چالشتر در سال ۱۳۷۸ اولین موزه استان (موزه مردم شناسی) و موزه آثار سنگی، سال ۱۳۸۳ موزه کار و زندگی در این قلعه راه اندازی شد.

- **موزه کار و زندگی** شامل اسباب و لوازم کار و مشاغل کشاورزی، دامداری، زندگی روزانه و لوازم منزل از جنس چوب، فلز و سفال است.
- **موزه مردم شناسی** را طیف اسباب و لوازم، مجسمه‌های انسانی با پوشاک محلی قدیمی، کارگاه‌های بافندگی، اتاق کرسی، زیراندازهای نمدی و سایر صحنه هایی که یاد آور گذشته ی فرهنگی مردم این استان است را تشکیل می دهد.
- **موزه آثار سنگی**: اشیاء این موزه را قطعات سنگی صنعتی مانند: سنگ‌های عصارخانه‌ها، آسیاب، شیرهای سنگی و انواع مختلف سنگ قبور تاریخی، اجزاء سنگی معماری همچون: فواره‌ها، حوض و سنگ آب، ستون‌ها و سرستون‌ها ی ساده و منقوش، درگاهی‌های سنگی، دستاس و هاون را در برمی گیرد که هر یک معرف گوشه‌ای از هنر حجاری و کاربرد سنگ در معماری و صنایع این استان است.

• بانک جامع اطلاعات گردشگری کشور: www.۹۶۲۹.ir • پرتال جامع گردشگری ایران: www.tourismiran.ir •
• سامانه جامع اطلاعات گردشگری و پاسخگویی کشور: ۰۹۶۲۹ • سامانه پیام کوتاه ملی: ۷۰۷۰ •
• اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان چهارمحال و بختیاری: www.miraschb.ir • آدرس تلگرام: MirasCHB@ •
• سامانه پیام کوتاه: ۵۰۰۰۴۹۷۲۰ • شماره پاسخگویی به گردشگران: ۳۳۳۳۲۹۱۲-۳۳۳۳۶۹۲۲-۰۳۸ •